

NORDHUNGARIA INFORMO

**Informilo de „Király Lajos” Esperanto - Amika Rondo
Miskolc**

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

**A „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc**

2006. augusztus
Aŭgusto 2006.

Kedves Olvasóink!	3
Karaj niaj legantoj!	3
UDMURTOKKAL KAPCSOLATOS TÖRTÉNETEK	3
Bronislav Csupin	3
HISTORIOJ LIGE AL UDMURTOJ	5
Bronislav Ĉupin	5
Szibériai Ország Út	6
Siberia Trafikvojo	7
Csillagok	8
Steloj	8
MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK	9
Diósgyőr	9
9. rész	9
HUNGARLANDAJ EKSKURSOJ	9
Diósgyőr	9
Parto 9-a	9
Tokaj	10
Séta Tokajban	10
Tokaj	13
Promenado en Tokaj	13
Kegyelet	16
Pieco al la mortintoj	16
Julio Baghy	16
Deziro de la grandveziro	16
Gödöllő-Máriabesnyő	17
Gödöllő-Máriabesnyő	18
Nándorfehérvár - Beograd	19
Nándorfehérvári csata 1456.VII. 4 - 22.	19
Nándorfehérvár - Beograd	19
Nándorfehérvár-a / Beograda batalo 04-22. 07. 1456.	19
Koszorúzás	20
Florkronigo	20
Visszaemlékezés az első eszperantó kongresszusi részvételemre	20
Rememoro pri mia unua partopreno en Universala Kongreso de Esperanto	21
Humoreszkek	22
Humoreskoj	22
Gratuláció	23
Gratulo	23
34. Országos Konferencia Szekszárdon	23
34. Landkoniga Konferenco en la urbo Szekszárd	24
Kalendárium	24
Kalendaro	24
Ez évben ünnepeljük:	25
Ĉi-jare ni festas:	26
AZ ÓSHAZÁTÓL A HONFOGLALÁSIG	26
A magyarok eredetéről és őshazájáról	26
A magyar nép vándorlása a délorosz sztyeppéken	27
A magyar pásztortársadalom a vándorlás végén	28
A vérszerződés	28
A honfoglalás története	29

Kalandozások	30
DE LA PRAPATRUJO ĜIS LA LANDKONKERO	31
Pri la deveno kaj la prapatrujo de la hungaroj	31
Migrado de la hungara popolo sur la sudaj stepoj de Orienta Eŭropo	32
La hungara paŝtista socio fine de la migrado	33
La sangokontrakto	33
Historio de la Landkonkero	34
La aventuradoj	36
Himnusz	36
Himno	37

Kedves Olvasóink!

A júliusi újságban a magyarság nyelvrokonairól az Udmurtokról olvashattak. Most augusztusban és még szeptemberben is olvashatnak velük kapcsolatos történeteket. Mindenek előtt, azonban ismerkedjenek meg azzal az eszperantistával, aki ezeket a történeteket velünk megismerteti.

Karaj niaj legantoj!

En la julia gazeto Vi povis legi pri la Udmurtoj, lingvoparencoj de la hungararo. Nun, en aŭgusto, kaj ankoraŭ en septembro vi povos legi historiojn lige al tiuj. Sed nun, antaŭ ĉio bonvolu konatiĝi kun tiu eszperantisto, kiu konigas al ni ĉi tiujn historiojn.

UDMURTOKKAL KAPCSOLATOS TÖRTÉNETEK

A kép, Bronislav Csupin urat mutatja, akinek az esszéjét Önök olvashatták a júniusi újságunkban. Nem csak az udmurtokról – nyelvrokonainkról - szóló tanulmányát küldte meg nekünk, hanem az életrajzát, sőt néhány írását is az udmurtok szokásairól, hagyományairól, egy udmurt mesét és oroszokkal kapcsolatos történetet.

Most ismerkedjenek meg először Bronislav Csupin úrral, 2006. február 9-i és július 17-i levelei alapján.

Bronislav Csupin

Magamról

Szibériában születtem 1933-ban egy kis városban Kainszkban, mely a nevét 1935-ig viselte. Azóta, és ma is Kujbisev a neve. Orosz vagyok, mérnök-építész. 1982-ben lettem eszperantista, levelező tanfolyam által. A tanárom Borisz Kolker, aki most az USA-ban él. Mivel építész mérnök vagyok, különböző városokban építettem objektumokat, többek között Asztánában, Kazahsztán fővárosában is. A nyugdíjazásom előtti utolsó években Ijhevszkben dolgoztam, ahol most is lakom. Nyugdíjazásom után kezdtem el eszperantót tanítani az iskolában. Ijhevszkben több mint 30 eszperantista van, akik iskolai tanulók. Azok, akik elvégezték az iskolát, nem tartanak kapcsolatot velem. Hiányoznak a városunkból az eszperantisták. Csak egy eszperantista él itt, Aleksandro Laptev, aki udmurt nyelvre fordította

az én eszperantó-nyelvkönyvemet, de ő sem tartja velem a kapcsolatot és már nem foglalkozik az eszperantóval. Így hát Ijhevszokban Eszperantó-klub nem létezik.

Tanulóim között vannak tehetségesek is. Néhányan közülük résztvettek meseíró versenyen, melyet minden évben megrendeznek Tavakoski városban Finnországban. 2003-ban a fődíjat Jaroslav Vorobjov nyerte el, 2004-ben Dinara Buzanakova 2-ik helyezést ért el, Ramil Kasbiev 3-ik helyezést, és 2005-ben Damir Slepnyov szintén 3-ik lett.

Az iskolai oktatáson kívül az Eszperantista Építők Világszövetsége Terminológiai Bizottságában tevékenykedek az UEA-nál. Barátkozok az udmurtokkal. Például Petro Zaharovval, aki az „Invojho” folyóirat főszerkesztője és az udmurt PEN-klub elnöke.

Udmurtia területe sík. Köztársaságunk a Volga folyó és az Urál hegység között fekszik. Tekintsenek a térképre! Ha megtalálják a térképen Kazanj és Perm városokat, nos Ijhevszk éppen köztük helyezkedik el.

A munkásságom elért eredményei szerények. Eddig publikáltak:

1. Lilia Fabretto: „Esperanto Simple (Eszperantó egyszerűen) c. Nemzetközi nyelvtanfolyam 7 leckében.” Én fordítottam le ezt az olasz nyelvből oroszra. Jekatyerinburgban adták ki 1998-ba.
2. Tankönyv: „Eszperantó Udmurtoknak”. Orosz nyelven alkottam meg, udmurt nyelvre Aleksandro Laptev fordította le. Ezt is Jekatyerinburgban adták ki, 2000-ben.
3. Tanulmány: eszperantó nyelvű, Iom pri Udmurtio /Valami Udmurtiáról / Az „Ondo de Esperanto” (Az Eszperantó hullámán) c. folyóirat 2005.7. számában jelent meg. Ezen kívül, a Nordhungaria Informo (Északmagyarországi Hír) c. 2006.június havi elektromos újságban eszperantóul és magyarra fordítva is, a <http://kiralylajos.extra.hu> honlapon.
4. Konstantin Paustovskij : „La rojoj, en kiuj plaudas trutoj” (A patakok, melyekben pisztrángok csobbannak) c. elbeszélésének fordítása. Megjelent a <http://miresperanto.narod.ru> honlapon.
5. Cikkek: az eszperantóról időszakosan orosz és udmurt nyelven
6. Cikkek: a vegetarianizmusról és építészetéről – időszakosan orosz és udmurt nyelven
7. Előadás szövegeket készítettem Nina Djomuskinával (tehetséges zongoraművésznő) közösen híres zeneszerzőkről (J.S. Bach, W.A. Mozart, L.van Beethoven, Edvard Grig, F.Shopen, J.Straus, P. Csajkovszkij) és sikeresen bemutattam azokat az utolsó 5 év eszperantó-rendezvényein.
8. Fordítottam eszperantóra udmurt mesét, érdekes történeteket az udmurtok és oroszok életéről, szokásairól, hagyományaikról. Ezek még megjelenésre várnak.

Fordította: Pásztor Lászlóné

HISTORIOJ LIGE AL UDMURTOJ

La bildo montras sinjoron Bronislav Ĉupin, kies eseon vi povis legi en nia junia gazeto. Li sendis al ni ne nur tiun eseon pri udmurtoj- pri niaj lingvoparencoj -, sed ankaŭ lian biografion, krome kelkajn priskribojn pri moroj, kaj tradicioj, fabelon de la udmurtoj, interesan historion konekse kun rusoj.

Nun, bonvolu konatiĝi kun sinjoro Bronislav Ĉupin, laŭ liaj leteroj, la 09.02.2006-a kaj la 17.07.2006-a.

Bronislav Ĉupin

Pri mi mem

Mi naskiĝis en 1933 , en Siberio, en malgranda urbo Kainsk, kiu havis ĉi nomon ĝis 1935. Poste kaj ĝis nun ĝi havas nomon Kujbiŝev. Mi estas ruso, inĝeniero-konstruisto. Mi esperantiĝis en 1982 perkoresponde. Mia instruisto estis Boris Kolker, kiu loĝas en Usono. Ĉar mi estas inĝeniero-konstruisto, mi konstruis objektojn en diversaj urboj, inter aliaj eĉ en Astana ĉefurbo de Kazahio. Lastajn jarojn antaŭ mia pensiĝo mi laboris en Ijhevsk, kie mi loĝas ĝis nun.

Post la pensiuliĝo mi komencis instrui Esperanton en lernejo. En Ijhevsk estas pli ol 30 esperantistoj, kiuj estas miaj lernantoj. Ili estas gelernantoj. Tiuj, kiuj finlernis en lernejo, ne kontaktas min. Plenkreskaj esperantistoj mankas en nia urbo. Estas nur unu esperantisto Aleksandro Laptev, kiu tradukis mian lernolibron en la udmurtan lingvon kaj nun li tute ne kontaktas kun mi kaj ne okupiĝas pri Esperanto. Do, Esperanto-klubo en Ijhevsk ne ekzistas. Inter miaj lernantoj estas talentaj geknaboj. Kelkaj el ili partoprenis en Internacia fabelkonkurso, kio okazas en Finnlando ĉiujare en urbo Tavakoski. En 2003 la ĉefan premion gajnis Jaroslav Vorobjov, en 2004 Dinara Buzanakova gajnis la 2-an premion, Ramil Kaŝbiev la 3-an premion, en 2005 Damir Slepnejov gajnis la 3-an premion.

Krom la instruado en lernejo mi aktivas en Terminologia Komisiono de TAKE (Tutmonda Asocio de Konstruistoj Esperantistaj).

Kun udmurtoj mi amikas. Ekzemple mi kontaktas kun Petro Zaharov, ĉefredaktoro de revuo „Invojho” kaj prezidanto de udmurta PEN-klubo.

La teritorio de Udmurtio estas ebena. Nia respubliko situas inter la rivero Volgo kaj montarego Uralo. Rigardu la mapon. Se vi trovos sur la mapo la urbojn Kazanj kaj Perm, do Ijhevsk situas ĝuste meze inter ili.

Mia verkaro estas modesta. Jen miaj publikigitaj verkoj:

1. Lernolibro de Lilia Fabretto "Esperanto simple. Kurso de Internacia Lingvo en 7 lecionoj". Mi tradukis ĝin el la itala lingvo en la rusan lingvon. Eldonita en Jekaterinburg, 1998.
2. Lernolibro "Esperanto por udmurtoj". Mi verkis en la rusa lingvo, tradukis en la udmurtan lingvon Aleksandro Laptev. Eldonita en Jekaterinburg, 2000.
3. Eseo "Iom pri Udmurtio" estas publikigita en gazeto "La Ondo de Esperanto" 7-2005.- krome kaj esperante kaj en hungaran lingvon tradukite en elektra gazeto „Nordhungaria Informo” 06.2006. sur la <http://kiralylajos.extra.hu> retpaĝo.
4. Traduko de rakonto: "La rojoj en kiuj plaudas trutoj" de Konstantin Paustovskij. Ĝi legeblas en: la <http://miresperanto.narod.ru> retpaĝo.
5. Artikoloj pri Esperanto en periodaĵoj en la rusa kaj udmurta lingvoj.
6. Artikoloj pri vegetarismo kaj pri konstruado en periodaĵoj en Esperanto kaj en la rusa lingvo.
7. Duope kun Nina Djomuŝkina (talenta pianistino)mi preparis prelegojn pri famaj komponistoj (I.S.Bahh, W.A.Mozart, L. van Beethoven, Edvard Grig, F.Shopen, I.Shtraus, P.Ĉajkovskij) kaj sukcese prezentis tiujn dum E-aranĝoj dum lastaj kvin jaroj.
8. Mi tradukis udmurtan fabelon, verkis historiojn esperantlingve pri vivo kaj tradicioj, kutimoj de udmurtoj kaj rusoj. Tiuj atendas la eldonon.

Bronislav Csupin

Szibériai Ország Út

Udmurtia területén haladt át a történelmi szibériai ország út.

1783-ban II. Katalin cárnő írta alá a cári parancsot a Szentpétervár és Vjatka közötti közlekedésről. Kis idő múlva a szentpétervári postai közlekedési út a :Vjatka-Perm-i út egyesült a fő szibériai úttal. Oroszország fővárosának közvetlen útja lett Szibériába. Ily

módon a XVIII.század végén működni kezdett a szibériai út két ága: északon Szentpétervár-Vjatka, délen Moszkva-Kazanj. Mindkét ág Dobjosi faluban egyesült, amely az Udmurt köztársaság északi részén fekszik. És onnan vezet tovább az egyetlen közlekedési út.

Sok eseményt láttak a dobjosi falubeliek, hála a szibériai útnak.

1800-ban Szibériába Dobjosin át menetelt a bűnös őrezred.

Egy napon ugyanis a Pál cár tiszteletére rendezett diszszemlén a cár afeletti haragjában, hogy a háborús szervezeti szabályzatot nem tartották be, így kiáltott fel:

„Ezred! Szibériába menetelj!” Hamarosan ez után az esemény után Pált megfojtották és fia Sándor a trónra kerülve az ezredet haladéktalanul visszarendelte. A futár a rendelkezéssel már csak Permben érte el a katonákat, így azok ugyanúgy menetelve jöttek vissza Szentpétervárra.

Egy napon, rendkívüli látvány tárult a dobjosiak elé. Egy férfi nem lovat, szekeret, hanem két kereket nyergelt fel és azon utazott. És utána csak por kavargott. Hová utazott? Szentpétervárra.

Valóban, 1801-ben a pozsvinai üzem jobbágya, Jefim Artamonov – a világ első kemény anyagú biciklijének a feltalálója – végigutazott a maga „úti járművén „ (camokat) a szibériai országúton Nizsnij Tagiltól Szentpétervárig.

Magyarra fordította: Pásztor László

Bronislav Ćupin

Siberia Trafikvojo

Tra teritorio de Udmurtio trapasis la historia Siberia Trafikvojo.

En la jaro 1783 Jekaterina la 2-a subskribis ukazon pri la trafiko inter Peterburgo kaj Vjatka. Post ioma tempo la S. Peterburga poŝta trafikvojo la Vjatka-Perm vojo kuniĝis kun la ĉefa Siberia vojo.

La ĉefurbo de Ruslando ekhavis rektan vojon al Siberio. Tiamaniere en fino de la 18-a jc. ekfunkciis du branĉoj de Siberia- vojo: en nordo Peterburgo-Vjatka, en sudo Moskvo-Kazanj. Ambaŭ branĉoj kuniĝis en vilaĝo Dobjoŝi, kiu situas en nord-okcidento de Udmurta respubliko. Kaj pluen al Siberio kondukas la sola trafikvojo.

Multajn okazaĵojn vidis la dobjoŝanoj dank' al la Siberia Vojo.

En 1800 al Siberio tra Dobjosi marŝis la kulpigita gvardia regimento.

Iun tagon dum parado la imperiestro Paŭlo, kolerinta pro la neplenumo de milita statuto, plenkolere kriis:

„Regimento! Marŝu al Siberio!”

Baldaŭ post la okazaĵo Paŭlo estis sufokigita kaj lia filo Aleksandro okupinta la tronon, ordonis senprokraste revenigi la regimenton. La kuriero kun la ordono atingis la soldatojn jam en Perm kaj tiuj same piedmarŝe revenis al S.Peterburgo!

Iun tagon okazis neordinara vidaĵo antaŭ la Dobjosanoj. Iu viro selis ne ĉevalon, ĉaron, sed li selis du radojn kaj veturis. Kaj post li nur polvo turniĝis. Kien li veturis? Al S. Peterburgo!

Vere, en 1801 servutulo de Poĵvina uzino, Jefim Artamonov – en la mondo la unua inventinto de la durada biciklo - traveturis sur sia „memveturilo” („camokat”) de Niĵnij Tagil ĝis S.Peterburgo.

Bronislav Csupin

Csillagok

/ Udmurt mese /

Nagyon régen élt egy udmurt kislány. Nyolc éves volt, amikor apja és anyja meghalt. Ahogy telt az idő, hiányozni kezdtek azok akik gondoskodnának róla: etetnék, szépen öltöztetnék, kedves szavakat mondanának neki. Semmije sem volt az elnyűtt ruháján és teljesen ronggyá vált fejkendőjén kívül.

Kénytelen volt elindulni, bebarangolni a világot és alamizsnát kéregetni.

Egyik nap egy jó ember adott neki egy darab kenyeret. Ahogy kilépett az udvarból, egy öreg koldussal találkozott.

- Adj egy kevés kenyeret, nagyon ehethék!

A kislány odaadta a kenyérdarabot.

- Egyél, - mondta – egészségedre apó!

És ment tovább. Ment, mendegélt és beesteledett. Találkozott egy fiatalemberrel.

- Add nekem a fejkendődet, - kérte őt – befedem a fejem, mert hideg lett.

A kislány levette fejkendőjét és odaadta a legénynek.

Éppen csak hogy továbbment a leány, hullani kezdtek a csillagok az égből, és ezüstpénzekké változtak. A kisleány megörült és összegyűjtötte azokat. Többé nem volt gondja.

Nem hiába mondják, hogy a jó tett – előbb, vagy utóbb- de mindig elnyeri jutalmát.

Fordította: Pásztor Lászlóné

Bronislav Ćupin

Steloj

/ Udmurta fabelo /

Antaŭ tre longa tempo, en la mondo vivis udmurta knabino. Ŝi havis ok jarojn, kiam ŝiaj patro kaj patrino mortis. La tempo pasis, kaj ekmankis tiuj, kiuj prizorgus ŝin: manĝigus, belvestus, dirus karesajn vortojn. Ŝi havis nenion krom la ĉifonita robaĉo kaj la plenĉifoniĝinta kaptuko.

Ŝi estis devigita ekiri, vagadi tra la mondo kaj almozpeti.

Iun tagon unu bona homo donis al ŝi pecon da pano. Tuj, post kiam ŝi depaŝis el la korto, malantaŭ la pordegon, maljuna almozulo iris renkonte al ŝi.

- Donu iom da pano, mi ege volas manĝi!

La knabino fordonis la panon al li.

- Manĝu avĉjo, - ŝi diris - je via sano!

Kaj ŝi iris pluen. Ŝi iris-iradis kaj jam venis la vespero. Ŝi renkontis junan fraŭlon.

- Fordonu al mi vian kaptukon! – li petis. – Mi kovros mian kapon, ĉar fariĝis malvarme.

La knabino demetis la kaptukon kaj fordonis ĝin al la fraŭlo.

Tuj, post kiam ŝi foriris, la steloj subite komencis fali el la ĉielo kaj transformiĝis al arĝentaj moneroj. La knabino ekĝojis kaj ekkolektis ilin. Neniam plu ŝi havis zorgojn.

Ne vane oni diras, ke bona afero – ĉu frue, ĉu malfrue – sed ĉiam estas repagata per la samo.

- Daŭrigo sekvos -

MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK

Diósgyőr

9. rész

A vár újjászületik

A Műemlékek Országos Bizottsága megbízást adott a várrrom felmérésére 1892-ben. Ez alatt az idő alatt is tovább romlott a műemlék állapota. De végül az Erdészet bekerítette a romokat, és így megakadályozta a további kőhordást. Megkezdődött a Diósgyőrre vonatkozó okmányok felkutatása, és a néhány megmaradt művészeti alkotás összegyűjtése.

Möller István 1926-ban készítette el a vár pontos leírását és 1934-ben megkezdődhetett az ásítás. A gazdasági válság nehezítette a kiásott részek megőrzését.

1953-tól állagmegóvási munkákat végeztek, 1960-tól kezdve kezdődött meg a tervszerinti újjáépítése a várnak. Az alatt váltak láthatóvá a XIII. századi vár falai és a gazdag leletanyag.

HUNGARLANDAJ EKSURSOJ

Diósgyőr

Parto 9-a

La fortikaĵo renaskiĝas

En jaro 1892 la Landa Komisiono de Artobjektoj donis komision por pritaksi la fortikaĵruinojn. Dum tiu tempo la stato de la fortikaĵo plu malboniĝis. Sed fine la Arbara Servo ĉirkaŭbaris la ruinojn kaj ĉi tiel malhelpis la ŝtonportadon. Komenciĝis la esplorado de la dokumentoj pri Diósgyőr, kaj la kolektado de la restintaj artaj kreaĵoj.

Stefano Möller pretiĝis en 1926 la precizan priskribon de la fortikaĵo kaj en la jaro 1934 povis komenciĝi la arkeologia prifosado. La ekonomia krizo malhelpis la konservadon de la elfositaj detalaĵoj.

Ekde la jaro 1953 oni faras statokonservadajn laborojn, ekde 1990 komenciĝis la laŭplana rekonstruado de la fortikaĵo. Dum tiu laboro iĝis videblaj la muroj de la 13-a jarcenta fortikaĵo kaj la riĉa trovaĵmaterialo.

Tokaj

A tokaji borvidék hazánk legjobb minőségű fehérbor termelő vidéke. Ám a Világ Kulturális Öröksége rangot nemcsak szőlőművelése és bortermelése miatt kapta meg, hanem egyedülálló természeti adottságai, építészeti és kulturális öröksége és helyi hagyományai miatt is.

Tokaj és a tokaji bor a mai rangját az 1500-as években érte el, amikor a török hódítás miatt Észak-Magyarország a gazdasági élet központja lett. A 17. században főként a nemesség birtokolta a szőlőművelésre alkalmas hegyoldalakat, később Észak-Magyarország kereskedelemmel foglalkozó szabad királyi városai is törekedtek szőlőbirtokot vásárolni a tokaji borvidéken.

A török hódoltság megszűnése után, a borkivitel egyre jelentősebb szerephez jutott. Minthogy a tágabb környék is szívesen értékesítette termékét, mint „Tokaji bort”, a 18. század kezdetétől megjelent az igény, hogy valamilyen országos főhatóság szabályozza a borkivitel és ezzel együtt a tokaji bor eredetvédelmét is. Végül, 1737-ben jelent meg egy királyi rendelet, amely tartalmazta azoknak a helységeknek a nevét, amelyekben a tokaji bor előállításához megfelelő szőlőfajtákat művelhettek. Így jött létre a világ első, zárt borvidéke.

A szőlőültetvényekben főként furmint, hárslevelű és sárga muskotály szőlőfajták találhatók. Ez a három fajta alkalmas az aszúsodásra.

A nemes penésszel borított pincékben érik a tokaji bor, a királyok bora, a borok királya (vinum regnum, rex vinorum). Az alapborokon kívül („ordinre”) több évszázados technológia alkalmazásával készítik a főbort, az aszút.

A meggyötört lengyel nemesség kívánsága hozta létre a szamorodni bortípust. (Lengyelül: samo rodnij = ahogy született) Ehhez a borfajtához az „élő” fűtőket a töppedt szőlőszemekkel együtt dolgozzák fel úgy, ahogy leszüretelték.

Az évszázadok során különböző népcsoportok telepedtek le a tokaji borvidéken, szászok, svábok, lengyelek, románok, zsidók, örmények, akik vallásukkal, hagyományaikkal, építészetükkel gazdagították a környéket. Napjainkban a népi építészet emlékein kívül egyedi értéket képviselnek az arisztokrácia és a polgárság 16 – 19. századból származó épületei is.

Séta Tokajban

A tokaji vasútállomás

Ha a látogató a vasúti híd alatt lép a főutcára (Bajcsy Zsilinszky út) észak felé haladva az általános iskola épületét pillanthatja meg. Ez, az egykori fiúiskola 1903-ból származó

kollégiumával összeépítve áll. Most ez a városi könyvtár. Mellettük a futballpálya szomszédságában található a Széchenyi István kollégium, amely a találkozóink otthona. A kollégium bejárata előtt 1991 óta látható Széchenyi szobra (szobrász: Veres Gyula Alpár). Szemben a kollégiummal, az utca másik oldalán áll a gimnázium és szakközépiskola. Mellette látható az irodalmi emlékpark.

A kollégium, találkozóink otthona

A kollégium szomszédságában áll az egykori „sóház”, amelyet Rákóczi – Dessewffy kastélynak neveznek.

Tokaj központja a Kossuth tér környékén található. A 18. században kezdték a teret körülépíteni. Görög kereskedő családok építették itt családi otthonaikat és kereskedőházaikat. (Most ezek egyikében található a helyi múzeum, bensőséges állandó és időszakos kiállításokkal.) Am, a téren található épületek nagy részét a 19. század második felében építették.

A Tisza és a Bodrog összefolyásánál található az Erzsébet királynőről elnevezett híd.

2000 óta a főtéren áll államalapító királyunk, Szent István bronz szobra, amely egy magas oszlopra állítva uralkodik a tér felett. (szobrász: Péterfy László) Jobbra egy csonka oszlopon, mintegy emelvényen látható a tokaji borvidék bronz térképe.

Szent István király szobra

A római katolikus templomot a 20. század kezdetén építették neoromantikus stílusban és 1913-ban szentelték fel. A hagyományoktól eltérően a templom kapuját keleti irányba tájolták, így impozáns tér alakult ki.

A város legrégebbi temploma a görög katolikus, amelyet a valamikori fatemplom helyére építettek. Fából készített ikonosztáza Tokaj művészeti életének értékes emléke. A templomot Szent Miklós tiszteletére szentelték fel, a 18. század második felében, így a búcsút Miklós napkor tartják.

II. Rákóczi Ferenc telket adományozott a református gyülekezetnek, amelyen egy évszázad múlva 1802 – 1822 között építették fel a mostani református templomot.

Az ortodox templomot a 18. század végén az orosz cár adományából építették. A gyülekezet a 19. század végére elnéptelenedett, a templom kiürült, az üres templomban jelenleg csak a cári sassal díszített szószék található. Az impozáns épületben jelenleg a Tokaji Galéria kiállításai látogathatók.

A helyi zsidó közösség számára Schmoll Dávid, gazdag kereskedő az 1830-as években építtette az első zsinagógát. Amikor 1890-ben a város csaknem teljesen megsemmisült, az újjáépítéshez segélyakciót szerveztek. Annyi pénz gyűlt össze, hogy a „maradék”-ból 1896-ban fel tudták építeni a jelenlegi neomór stílusú zsinagógát. Hamarosan elkezdődik a ház teljes újjáépítése, amely a jövőben kulturális központként fog működni.

A római katolikus templomtól balra áll a mindenkori nagybirtok központi épülete, és alatta a Rákóczi pince. Előtte látható a borvidék meghatározó alakja „Bacchus”, népiesen „Baksus”, Szanyi Péter alkotása 1988-ból. A szoborhoz tartozik a Tokaj német testvérvárosa Östrich-Winkel által ajándékozott szökőkút.

„Bacchus” szobr

- Folytatás következik -

Tokaj

La Tokaja vinregiono estas tiu regiono de nia lando, kie oni produktas la plej bonkvalitan blankan vinon. Tamen ĝi ricevis la rangon de Monda Kultura Heredaĵo ne nur pro siaj vitkultivado kaj vinkulturo, sed pro siaj unikaj naturaj eblaĵoj, pro siaj arkitekturaj kaj kulturaj heredaĵoj kaj lokaj tradicioj.

Tokaj kaj la Tokaja vino atingis sian nunan rangon en la 1500-aj jaroj, kiam pro la turka konkero Nord-Hungario iĝis la centro de la ekonomia vivo.

Dum la 17-a jarcento precipe la noblaro posedis la montodeklivojn konvenajn por vitkultivado, poste ankaŭ la liberaj reĝaj urboj de Nord-Hungario okupiĝantaj pri komercado, klopodis aĉeti vitbienon en la Tokaja vinregiono.

Post finiĝo de la turka konkero la vineksportado havis pli kaj pli gravan rolon. Ĉar la tuta vasta ĉirkaŭaĵo volonte vendis sian produktaĵon, kiel „Tokajan vinon”, ekde la komenco de la 18-a jarcento aperis la pretendo pri tio, ke iu landa ĉefregistaro reglamentu la vineksportadon kaj kune kun ĝi ankaŭ la defendon de la deveno de la Tokaja vino. Fine, en 1737 aperis reĝa edikto, kiu enhavis la nomojn de tiuj lokoj en kiuj oni povas kultivi vinberspecojn, konvenajn por produktado de Tokaja vino. Tiel estiĝis la unua fermita vinregiono de la mondo.

En la vitejoj troviĝas precipe vitspecoj furminto, flava moskatelaj vinberoj kaj tiliofoliaj vinberoj. Ĉi tiuj tri vitspecoj estas konvenaj por asuiĝi.

En la keloj kovritaj per nobla ŝimo, maturiĝas la Tokaja vino, la vino de reĝoj kaj la reĝo de vinoj. („vinum regnum, rex vinorum”) Krom la bazaj vinoj („ordinre”) per apliko de plurcentjara teknologio estas pretigata la ĉefa vino la asuo. La deziro de la tretita pola noblaro kreis la vinspecon „samorodni” (Pole: samo rodniĵ = kiel ĝi naskiĝis). Por tiu vinspeco oni prilaboras la „vivantajn” traŭbojn kun la sekiĝintaj vinberoj, tiel kiel oni rikoltis ilin.

Dum la jarcentoj diversaj popolgrupoj loksidiĝis en la Tokaja vinregiono: saksoj, ŝvaboj, poloj, rumanoj, judoj, aramenoj, grekoj kiuj riĉigis la regionon kaj per siaj religioj, kaj per siaj tradicioj, arkitekturoj.

Nun, krom la memoraĵoj de la popola arkitekturo, unikan valoron reprezentas ankaŭ la konstruaĵoj de la aristokrataro kaj burĝaro devenantaj el la 16-19-aj jarcentoj.

Promenado en Tokaj

La stacidomo de Tokaj

Se la vizitanto paŝas sur la ĉefstraton (strato Bajcsy-Zsilinszky) sub la fervoja ponto, irante norden li/ŝi povas ekvidi la renovigitan konstruaĵon de la bazlernejo. Kunkonstruite kun ĝi staras la kolegio de la iama porknaba lernejo devenanta el 1903. Nun ĝi estas la urba biblioteko. Apud ili, najbare de la futbalejo troviĝas la kolegio, nomita pri „Széchenyi István”

(Sečenji Ištvan), kiu estas hejmo de nia renkontiĝo. Antaŭ la enirejo de la kolegio ekde 1991 estas videbla la statuo de Széchenyi. (skulptisto: Veres Gyula Alpár) Sur alia flanko de la strato, kontraŭ la kolegio staras la gimnazio kaj fakmezlernejo. Apud ĝi estas rigardebla literatura memorparko.

La kolegio, hejmo de nia renkontiĝo

Najbare de la kolegio staras la iama „salodomo” kiun oni nomas kastelo de Rákóczi-Dessewffy.

La centro de Tokaj troviĝas en la ĉirkaŭaĵo de placo Kossuth. Oni komencis ĉirkaŭkonstrui la placon en la 18-a jarcento. Grekaj komercistaj familioj konstruis ĉi tie familiajn hejmojn kaj komercajn domojn. (Nun, en unu el ili troviĝas la loka muzeo kun intimefektaj konstantaj kaj dumtempaj ekspozicioj.)

Tamen la granda parto de la konstruaĵoj troveblaj sur la placo estis konstruitaj en la dua duono de la 19-a jarcento.

Ĉe la kunfluo de riveroj Tisza kaj Bodrog estas trovebla la ponto nomita pri reĝino Elizabeta. Ekde jaro 2000 en la centro de la ĉefplaco staras la bronza statuo de nia ŝtatifondanta reĝo, Stefano la sankta, kiu metite sur altan kolonon regas super la placo. (skulptisto: Péterfy László) Dekstre sur stumpa kolono kvazaŭ sur podio estas videbla la bronza mapo de la Tokaja vinregiono.

Statuo de reĝo Stefano la Sankta

La romkatolika preĝejo estis konstruita komence de la 20-a jarcento laŭ novromanika stilo kaj ĝi estis konsekrita en 1913. Malsimile de la tradicioj, oni orientis la pordegon de preĝejo al orienta direkto, tiel estiĝis impona placo.

La plej malnova preĝejo de la urbo estas la grekkatolika, kiu estis konstruita sur la lokon de iama lignopreĝejo. Ĝia ikonostazo pretigita el ligno estas valora memoraĵo de la arta vivo en

Tokaj. La preĝejo estis konsekrita por honoro de sankta Nikolao, en la dua duono de la 18-a jarcento, tiel la preĝejfeston oni aranĝas je tago de Nikolao.

Francisko Rákóczi la dua donacis por la kalvinisma eklezio tiun parcelon, sur kiun post unu jarcento inter 1802 – 1822 oni konstruis la nunan kalvinisman preĝejon.

La ortodoksa preĝejo estis konstruita fine de la 18-a jarcento per subvencio de la rusa caro. La eklezio ĝis fino de la 19-a jarcento senpopliĝis, la preĝejo senpleniĝis, en la malplena preĝejo nun troviĝas nur la predikseĝo, ornamita per la cara aglo. En la impona konstruaĵo nun estas viziteblaj la ekspozicioj de la Tokaja Galerio.

Por la loka juda komunumo la unuan sinagogon konstruigis Schmoll Dávid riĉa komercisto en la 1830-aj jaroj. Kiam en 1890 la urbo preskaŭ tute neiniĝis oni aranĝis helpkampanjon por la rekonstruado. Tiom da mono estis kolektita, ke el la „restaĵo” en 1896 oni povis konstrui la nunan sinagogon laŭ novmaŭra stilo. Baldaŭ komeciĝos la tuta rekonstruado de la domo, kiu funkcios en la estonto kiel kultura centro.

Maldekstre de la romkatolika preĝejo staras la centra konstruaĵo de la ĉiama grandbieno kaj sub ĝi la kelo de Rákóczi. Antaŭ ĝi estas videbla la difina figuro de la vinregiono „Bacchus” folklore nomite „Baksus” (bakŝuŝ), kreitaĵo de Szanyi Péter el 1988. Al la statuo apartenas fontano, donacita de la germana ĝemelurbo de Tokaj Östrich-Winkel.

Statuo de „Bacchus”

Kegyelet

Budapesten járva 2006. július 15-én, felkerestük Baghy Gyula sírját a Fiumei úti sírkertben. A sír gondozott, egynyári virágokkal be van ültetve. Meglocsoltuk.

A miskolci „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör tagjai: Pásztorék

Pieco al la mortintoj

Tempopasige en Budapeŝto, ni vizitis tombon de Julio Baghy (Paĉjo) en la tomboĝardeno Fiumei. La tombo estas prizorgita, estas enplantita kun samjaraj floroj. Ni akvumis la plantojn.

Membroj de la miskolca Esperanto-Amika Rondo „Király Lajos”: geedzoj Pásztor

Julio Baghy Deziro de la grandveziro (turka fabelo)

Dum konsiliĝo en divano
ekstaris grandveziro:
„Indulge donu, ho sultano,
permeson por foriro!
Rigardu tien, en angulo
kun glavo negro staras:
mi sentas, tiu maliculo
min buĉi sin preparas.
Ekster muroj de Bagdado
Distanco estas ŝirmo;
Ordonu al mi por agado
En fora urbo, Smirno!”

La suvereno en angulon
rigardis tuj defie,
sed li ne vidis la fremdulon.
Neniu staris tie.
„Vi, grandveziro, estas laca
Post longa tempo serva;
Vi indas do por vivo paca
en Smirno malpli verva.”
Sed post foriro tuj klariĝis,
ĉe vid’ li ne eraris,
ĉar en angulo videbliĝis:
kun glavo negro staris.

„Kiel ci venis, hej, pagano,
Tra gardo de l' eskorto?!”
„Mi estas, sciu ho sultano,
anĝelo de la Morto!”
„Ĉu venis ci por min ekbuĉi
aŭ mian grandveziron?
Mi pretas, sed li por rifuĝi
al Smirno prenis iron.”
„Lin trovi tie ĉi, mi miris;
Bagdad' ja estis ŝirmo.
Al mi ordone Allah diris:
Mortigu lin en – Smirno!”

(el Ĉielarko)

Gödöllő-Máriabesnyő

2006.július 22-én a miskolci „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör két tagja (a Pásztor házaspár) felkereste Máriabesnyőn Dr. Kalocsay Kálmán orvos professzor világhírű eszperantista költő és műfordító sírját. Eszperantó irodalmunk kiemelkedő személye a Vangel család kriptájában nyugszik, melyhez a kegytemplom mögötti út vezet. A szürkére festett kocka alakú kriptá tetején kő kereszttel, és az aranybetűs fekete márványtáblával már az útról is jól látszik.

Közvetlenül a „ Szalvátor „nővérek temetőkertje mögött található.

A márványtábla eszperantó szövegű.

Eszperantó Körünk zöld selyemszalagos tiszteleti koszorúját elhelyeztük a kriptá ajtajánál a falon. Megtisztítottuk a környékét a térdig érő fűtől, csalántól és a viharban letört és a kriptára rázuhant faágtól.

A kriptá vas ajtaján erőszakos feszítési-próba nyomait láttuk.

Csiszár Ada eszmetársnőnk szerint féltő, hogy egy rabló elviszi a bent levő bronz Kalocsay mell szobrot.

Elmondtuk egy imát a 115 éve született és 30 éve meghalt költő sírjánál, visszamentünk a kegyhelyre, aztán az 1943-ban emelt galambbúgos szépen faragott és festett „székely-kapun” át elhagytuk az emlékhelyet.

Gödöllő-Máriabesnyő

La 22-an de julio en 2006 du membroj de la miŝkolca „Király Lajos” Esperanto-Amika Rondo, vizitis tombon de la mondfama esperantista poeto kaj arttradukisto D-ro profesoro Kolomano Kalocsay, en tombejo de Gödöllő-Máriabesnyő. La elstara personeco de nia Esperanto-literaturo, kuŝas en kriptoj de familio Vangel, al kio kondukas la vojo malantaŭa de la kulteja preĝejo. La kuboforma griza kriptoj – surpinte kruco, - kaj kune kun la nigra marmora orlitera memortabulo bone videblas jam ankaŭ de la vojo antaŭtombeja. Ĝi situas tuj malantaŭ la tomboĝardeno de „fratinoj Salvator” (monaĥinoj). La marmortabulo havas esperantlingvan tekston:

PROF. KÁLMÁN KALOCSAY
d-ro de la med.sciencoj
GENIA POETO DE ESPERANTO
1891-1976

Sur la muron apud la kriptoj-enirejo ni pendigis la verdajn silkajn rubandajn florkroneton de nia Esperanto-Amika Rondo. Ni purigis la ĉirkaŭaĵon de la kriptoj de la ĝisgenuo atinganta herbaĉo, urtikoj kaj de la subrompiĝanta en ŝtormo kaj sur la kriptoj falinta, tie kuŝanta arbobranĉo.

Sur la ferpordego de la kriptoj ni rimarkis provsignojn de perforta streĉiĝo. Laŭ samideanino Ada Csiszár: timinda estas, ke iu rabisto forportos la bronzan buston de Kalocsay el la kriptoj. Ni preĝis apud la kriptoj de antaŭ 115 jaroj naskiĝinta kaj antaŭ 30 jaroj mortinta poeto, poste ni reiris al la kultejoj, kaj pli poste tra la bele lignoskulptita, pentrita „sikula-pordo” levita en 1943, ni forlasis la kultejon.

Lászlóné Pásztor

Nándorfehérvár - Beograd **Nándorfehérvári csata 1456.VII. 4 - 22.**

A törökellenes harcok az 1440-es években Hunyadi János nevével forrtak össze Magyarországon. Ő igazi feudális nagyúr volt, aki egyben nemzeti hős is. Életcéljának a török kiűzését tekintette.

1456-ban II. Mohamed török szultán 200 000 emberrel vette ostrom alá Nándorfehérvárt. A várat Szilágyi Mihály védte, majd Hunyadi János a segítségére sietett. A pápa kereszteshadjárat szervezésére Kapisztrán János papot küldte. A keresztések oldaltámadásával dönt el a csata. A kitűzött török győzelmet hirdető zászlót Dugovics Titusz rántotta le magával önfeláldozóan a mélybe. A harcokban a szultán elesett, utána a török sereg menekülni kezdett.

A világra szóló győzelem emlékére a pápa elrendelte a déli harangozást. Ez a győzelem 70 évre állította meg a török hódítást Európában..

A győzelem után kitört pestisjárványban halt meg a nagy törökverő hős, Hunyadi János.

A nándorfehérvári csata 550. évfordulója alkalmából, a harcok színhelyén, a beogradi / a nándorfehérvári várban is megemlékeztek. Ökumenikus istentisztelettel kezdődött a megemlékezés a katolikus, a protestáns és a szerb pravoszláv egyházak lelkészeinek részvételével. És, délben a harangok megkondultak.

Pásztor Lászlóné

Nándorfehérvár - Beograd **Nándorfehérvár-a / Beograda batalo 04-22. 07. 1456.**

La bataloj kontraŭ la turkoj en Hungario dum la 1440-aj jaroj kunfandiĝis kun nomo de Johano Hunyadi (Hunjadi). Li estis vera feŭdala grandsinjoro, kiu estis samtempe ankaŭ nacia heroo. Lia vivcelo estis la forpelo de la turkoj..

En 1456, Mohamed la dua, kun 200 000 soldatoj atakis la beogradan fortikaĵon. La fortreson defendis *Mikelo Szilágyi (Siladji)*, lin rapidis helpi Johano Hunyadi. La papo sendis pastron *Johano Kapisztran* por kolekti krucan armeon.

La flankatako de la „kruca armeo” turnis la batalosukceson. La elmetitan turkan flagon, kiu signifis la venkon de turkoj, *Titusz Dugovics (Titus Dugoviĉ)* sinofere malsuprenigis kun si mem de la muro en la profundon. Dum batalo la sultano mortis, poste la turka armeo ekeskapis.

Je memoro de la gravega venko, la papo ordonis la sonorigadon tagmezan. Tiu-ĉi venko haltigis la turkan landkonkeron al 70 jaroj en Eŭropo.

Post la venko pesto epidemo rikoltis en la armeoj. Tiam mortis la elstara kontraŭturka batalanto *Johano Hunyadi*.

Okaze de la 550-a jardatreveno de tiu batalo en Nándorfehérvár / Beogrado, ankaŭ sur la okazejo de la bataloj en la fortikaĵo de Nándorfehérvár / Beogrado oni memorfestis. La memorfesto komenciĝis per ekumena dioservo per partoprenoj de la pastroj kaj pastoroj de eklezioj katolika, protestanta, kaj serba-pravoslava.

Kaj, tagmeze eksonoris la sonoriloj.

Lászlóné Pásztor

Koszorúzás

2006. augusztus 25-én *Lajos nap* alkalmából a miskolci „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör tagjai megkoszorúzzák a miskolci eszperantisták két kiemelkedő vezetőjének Király Lajosnak és Dr. Győry Nagy Lajosnak a sírját.

Találkozó: aug. 25-én fél 10-kor a miskolci Evangélikus - „Mindszenti” temető kápolnájánál a II. Rákóczi Ferenc könyvtár mögött.

A koszorúzásra várunk minden olyan eszperantistát, aki a kegyeleti látogatáson részt kíván venni.

Pásztor ászlóné

Florkronigo

La 25-an de 08.2006., okaze de *tago Ludoviko*, la membroj de la miskolca „Király Lajos” Esperanto-Amika Rondo florkronigos la tombojn de la du elstaraj gvidantoj de miskolcaj Esperantistoj: Ludoviko Király kaj de D-ro Ludoviko Győry Nagy.

Renkontiĝo: la 9.30 horo la 25-an de agosto, ĉe la kapelo en la miskolca luterana „Mindszenti” tombejo, malantaŭ la Biblioteko prinomita Ferenc Rákóczi la dua.

Ni atendas al la florkronigoj ĉiun eszperantiston kiu intencas partopreni la pietajn vizitojn!

Lászlóné Pásztor

Visszaemlékezés az első eszperantó kongresszusi részvételemre

Budai vár

40 éve vettem részt először eszperantó világgongressuson. 1966-ban Budapest részesült abban a megtiszteltetésben, hogy az 51. Világgongresszust mi magyarok rendezhettük meg.

Szakszervezetek és munkás-otthonok adtak helyet a rendezvényeknek. A MESZ abban az időben még kapott pénzbeli támogatást az államtól, így a pénzügyi alap biztosítva volt. Több külföldi esperantista is segített a szervezésben, a magyar esperantisták is önfeláldozóan vettek részt a helyi kongresszusi bizottság munkájában. A jól összefogott segítőgárda, a teljes értékű munka mutatta, hogyan kötötte össze a közös nyelv az esperantó és az azonos cél a különböző nemzetekhez tartozókat.

Sok esperantista érkezett Magyarországra nem szocialista országokból is, hogy saját szemükkel győződjenek meg a gazdag programról, megismerjék a magyar népet, annak kultúráját és az ország fővárosát.

Része lenni egy olyan közösségnek, amelynek egy a nyelve, bőrre és fajra tekintet nélkül, ahol több ezer ember énekelte az esperantó himnuszt, számomra felejthetetlen volt.

Pásztor Lászlóné

Rememoro pri mia unua partopreno en Universala Kongreso de Esperanto

Budapeŝto kun la Danubo

Mia unua partopreno en Universala Kongreso de Esperanto, okazis antaŭ 40 jaroj. En 1966 Budapeŝto ricevis la honoron, ke la 51-an UK povis aranĝi. ni Hungaroj.

Sindikatoj kaj Laboristaj hejmoj disponigis lokojn por la aranĝaĵoj de la UK.. Tiam HEA ricevis subvencion de la ŝtato, do la financa bazo estis certigita Ankaŭ multaj eksterlandaj esperantistoj helpis la organizan laboron; la hungaraj geesperantistoj unuanime partoprenis en la laboro de la LKK. La bone kunmetita helpgardo, la plenvalora laboro montris, kiel kunligis la diversajn naciaĵojn la komuna lingvo Esperanto kaj la sama celo.

Multaj geesperantistoj alvenis en Hungarion ankaŭ el nesocialismaj landoj, por propraokule konvinkiĝi pri la riĉa programo, ekkoni la hungaran popolon, ties kulturon, kaj la ĉefurbon de la lando.

Esti parto de tiu komunumo, kiu havas la saman lingvon senkonsidere al haŭtkoloro kaj raso, kie plurniloj da homoj kantis la Himnon de Esperanto, estis por mi neforgesebla.

Lászlóné Pásztor

Humoreszkek
Humoreskoj
Borgózbén

A borozóban a társaság már jól felöntött a garatra, amikor arról kezdtek vitatkozni, milyen állatot érdemes tartani a lakásban..

- Sokkal okosabb aranyhalat tartani a házban, mint kutyát.
- Igazán? – vágott vissza egy kutyabarát. – Próbáltál már Te egy aranyhalat ráuszítani egy betörőre?

En vinvaporó

En la vintrinkejo la amika societo jam sufiĉe ebrietis, kiam ili ekdiskutis, kiun beston indas havi en la loĝejo.

- Pli taŭga estas havi orfiŝon, ol hundon.
- Ĉu vere?- respondis iu hundamiko.
- Ĉu vi provis jam inciti orfiŝon al la rabisto?
-

Vadnyugati történet

Cowboyok iszogatnak a kocsmapultnál. Egyszer csak beront egy alacsony, vékony legény és üvöltöni kezd:

- Ki festette kékre a lovamat?

Feláll egy hatalmas, vállas cowboy és hozzálép.

- Én voltam. Akarsz valamit?

A kicsi megszeppen, néhány lépést hátrál, majd így szól:

- Csak azt szeretném mondani, hogy a festék már megszáradt, lehet lakkozni.

Sovaĝa Okcidento

Vakeroj drinkadas ĉe la trinkeja vendostablo. Neatendite eniregas malgranda, maldika junulo kaj komencas kriegi:

- Kiu pentris blua mian ĉevalon?

Ekstaras larĝŝultra, alta vakero kaj alpaŝas lin:

- Mi.. Ĉu vi volas ion?

La malgrandulo ektimiĝas, retroiras kelkajn paŝojn, poste ekparolas:

- Nur tion mi volis diri, ke la farbo jam sekiĝis, vi povu vernisi.

La humoreskojn esperantigis: Lászlóné Pásztor

Gratuláció

Újságunk most értesült arról, hogy az Encsen élő eszmetársunk Evva Margit helytörténésznő most ünnepelte 40 éves eszperantó munkásságát.

Ebből az alkalomból jó egészséget és további sok sikert kíván neki a „Király Lajos” Eszperantó – Baráti Kör.

Gratulo

Nia gazeto ĵus eksciis, ke nia samideanino Margit Evva, lokhistoriistino vivanta en la urbo Encs, nun festis sian 40-jaran partoprenon en la Esperanto movado.

Tiu-okaze ankaŭ la „Király Lajos Esperanto-Amika Rondo” deziras al ŝi bonan sanon kaj multe da sukceso ankaŭ en la estonto.

34. Országos Konferencia Szekszárdon

A Magyarországi Országismertető Szövetség már 34. alkalommal rendezett országos akadémiát - Konferenciát Szekszárdon Tolna megye központjában 2006. július 3-7 között.

Az Akadémia megnyitóján – melynek fő támogatója Vizi E. Szilveszter úr, az MTA elnöke volt – a Szövetség országos kitüntetéseit adták át, nevezetesen a „Bél Mátyás Notitium Hungariae” kitüntetést.

A kitüntetettek között volt Dr. Szilágyi Mihály, aki hosszú évekig volt a MESZ Tolna megyei Bizottságának az elnöke. Ő sokéves helytörténeti munkájáért kapta a kitüntetést. Azonkívül mint a Tolna megyei nemzetőrök alezredese (1956) állami kitüntetések is kaptak:

- 1, Nagy Imre és Maléter Pál érmet,
- 2, Az 50 éves évforduló (1956) emlékérmét.

Mindkét érmet a Magyar Hadsereg ezredese adta át neki az Akadémia nyitó ünnepségén.

Dr. Szilágyi Mihály július 3-án előadást tartott nekünk, „Példa és visszaemlékezés – Tolna megye nemzeti gárdistái” címmel.

Mivel mi sok éven át dolgoztunk együtt az eszperantó-mozgalomban, meglátva engem, beszédét eszperantó mondattal kezdte. Július 7-én ünnepelte 76. születésnapját. Isten adjon neki még sok évet!

A dokumentumok között, amelyeket a szervezőktől kaptunk, volt az ő eszperantó és magyar nyelvű könyve Lengyel Pál eszperantista nyomdász-, kiadó-, jogász és akadémiai tagról. Lengyel Pál 1868-ban Szekszárdon született.

Nyomdája jelenleg a dombóvári Városi Múzeumban van, amelyet meglátogattunk az egész napos kirándulás alatt. Ugyanitt nézhettük meg az Eszperantó-sarkot, amelynek anyagát Nagy Róbert dombóvári eszperantista ajándékozta a Múzeumnak.

Dombóváron van Fekete István író múzeuma is, ahol megtekinthettük a „Vuk” eszperantó nyelvű fordítását, amelyet az 1960-as években fordított le Lesznai Margit.

Örvendetes, hogy az Akadémia alatt sikerült felhívni a résztvevők figyelmét az Eszperantóra.

Evva Margit – Encs

34. Landkoniga Konferenco en la urbo Szekszárd

La Hungara Landkoniga Asocio jam la 34-an fojon organizis Akademion – Landkonferencon, en Szekszárd, la ĉefurbo de la departemento Tolna, inter la 3-a kaj 7-a de julio 2006.

Dum la malfermo de la Akademio – kies ĉefprotektanto estis la prezidanto de la Hungara Scienca Akademio, sinjoro Vizi E. Szilveszter (Vizi E. Silvester) – oni transdonis tutlandajn distingojn de la Asocio, nome la „Bél Mátyás Noticium Hungarie”. Inter la distingitoj estis D-ro Mihály Szilágyi (Mihaelo Siladji) , kiu dum multaj jaroj estis la prezidanto de la Tolna departementa komitato de Hungaria Esperanto Asocio. Li ricevis la honorigon pro sia multjara lokhistoriista laboro. Krome kiel subkolonelo de nacigardistoj de la departemento Tolna en 1956, li ankaŭ ricevis du distingojn de la ŝtato:

- 1, Medalon Nagy Imre kaj Maléter Pál,
- 2, Memormedalon de la 50-a datreveno de la revolucio de 1956.

Dum la malferma festo de la Akademio, kolonelo de la Hungara Armeo transdonis al li ambaŭ medalojn.

D-ro Szilágyi prelegis por ni la 3-an de julio. La titolo de lia prelego estis „Ekzemplo kaj rememoro – la nacigardistoj de la departemento Tolna.”

Ĉar ni kunlaboris en Esperanto-movado dum multaj jaroj, ekvidante min, li komencis sian parolon per Esperanto-frazo. La 7-an de julio li festis sian 76-an naskiĝtagon. Donu Dio al li ankoraŭ multajn jarojn.

Inter la dokumentoj kiujn ni ricevis de la organizantoj estis ankaŭ lia libro skribita en Esperanto kaj hungara lingvoj pri Pál Lengyel (Paŭlo Lendjel) Esperanto-presisto, eldonanto, juristo kaj akedemiano. Paŭlo Lengyel naskiĝis en la urbo Szekszárd (Saksard) en la jaro 1868. Li eldonis ekde la jaro 1900 revuon „Lingvo Internacia”, kaj jam la unua numero aperis en Szekszárd. La presejo de Paŭlo Lengyel estas nuntempe en la Urba Muzeo de Dombóvár (departemento Tolna), kion ni vizitis dum la tuttaga ekskurso. Samloke ni povis rigardi la Esperanto-angulon, kies esperantaĵojn donacis al la Muzeo esperantisto el Dombóvár sinjoro Róbert Nagy. En Dombóvár troviĝas ankaŭ muzeo de la verkisto István Fekete. Tie ni povis rigardi la esperantlingvan tradukon de la fabelo „Vuk” kiun dum la 1960-aj jaroj esperantigis Margit Lesznai.

Do, mi tamen povas esti kontentaj, ke dum la Akademio ni sukcesis alvoki la atenton de la partoprenantoj al Esperanto.

Margit Evva - Encs

Kalendárium

Kalendaro

1863.augusztus 3-án született Agárdon *Gárdonyi Géza* (eredeti nevén Ziegler Géza) magyar író. Számos műve, például az Isten rabjai, eszperantó nyelven is megjelent.

La 3-an de aŭgusto en 1863 en la vilaĝo Agárd naskiĝis *Géza Gárdonyi* (laŭ lia originala nomo: Géza Ziegler) hungara verkisto. Liaj pluraj verkoj, ekzemple: Sklavoj de Dio, aperis ankaŭ esperantlingve.

1913. augusztus 12-én halt meg *Carlo Burlet* francia matematikus, az Eszperantó mozgalom hőskorának kiemelkedő alakja. Matematikai tárgyú művei mellett főként – mint az 1906-ban alapított La Revuo c. folyóirat szerkesztője volt jelentős: a Hachette Kiadó gondozásában megjelenő folyóirat az első világháborút megelőző nyolc esztendőben egyértelműen a Nemzetközi Eszperantó Mozgalom szellemi központja volt.

La 12-an de aŭgusto en 1913 mortis *Carlo Bourlet*, franca matematikisto, elstara personaĵo de la Esperanto-movado. Krom liaj matematikaj verkoj li estis redaktisto de la ĵurnalo: *La Revuo*, kion oni fondis en 1906. Tiu ĵurnalo aperis ĉe la eldonejo Hachette .Antaŭ la unua mondmilito dum ok jaroj ĝi sendube estis la intelekta centro de la Internacia Esperanto-movado.

1958. aŭgustus 23-án halt meg *Reguly Antal* (magyar) nyelvész és utazó. A finn-ugor népek: marik, manysik, hantik, mordvinok és csuvasok közt tett gyűjtőutat.

La 23-an de aŭgusto en 1958 mortis *Antono Reguly* (hungara) lingvisto kaj vojaĝanto. Li faris kolektajn vojaĝojn inter la finn-ugraj popoloj: marioj, manŝioj, hantioj, mordvinoj kaj ĉuvaŝoj.

1868. aŭgustus 23-án született *Jean Borel* svájci eszperantista ujságíró és könyvkiadó. 1903-ban alapított kiadóvállalata a Hachette mellett az első világháború előtti legjelentősebb könyvkiadók egyike volt. Németek részére írt eszperantó nyelvkönyvei közel 1 millió példányban jelentek meg.

La 23-an de aŭgusto en 1868 naskiĝis *Jean Borel* svisa esperantista ĵurnalista kaj libroeldonisto. Lia eldonejo fondita en 1903 - apud la Hachette estis unu el la plej grandsignifaj eldonejoj antaŭ la unua mondmilito. Li verkis Esperanto-lingvolibron, kio aperis preskaŭ en unu milionoj da ekzempleroj.

1938. aŭgustus 29-én húnyt el *Karinthy Frigyes* író, a 20. századi magyar irodalom kiemelkedő alakja, az eszperantó nyelv lelkes híve, néhány éven át a Magyar Eszperantó Egyesület elnöke. Karinthy Frigyesnek csaknem minden műve megjelent eszperantó nyelven.

La 29-an de aŭgusto en 1938 mortis *Frederiko Karinthy* verkisto, elstara figuro de la 20. jarcenta hungara literaturo, entuzisma fidelulo de la lingvo Esperanto. Dum kelkaj jaroj li estis prezidanto de la Hungaria Esperanto Societo. Preskaŭ ĉiuj liaj verkoj aperis ankaŭ esperantlingve.

Ez évben ünnepeljük:

- **honfoglalásunk** 1110. éves évfordulóját.
- **Államalapításunk** évfordulóját aŭgustus 20-án, **Szent István királyunk névnapján** ünnepeljük. Ezen az ünnepen Magyarország minden településén megemlékeznek első István királyunkról. Ezen a napon tartják *az új kenyér ünnepét* is, mivel a gabona betakarítása sikeresen befejeződött.

Ĉi-jare ni festas:

- la 1110. jaran datrevenon de la **landkonkero** de la hungaroj.
- La datrevenon de nia **ŝtatfondo** ni festas la 20-an de aŭgusto, je la **nomtago de nia reĝo Stefano I. la Sankta**. Tiutage en Hungario en ĉiu setlejo oni memorfestas pri li. Samtage oni memorfestas ankaŭ pri la „**Nova Pano**,” ĉar sukcese finiĝis jam la rikolto de la greno.

László Pásztor

AZ ŐSHAZÁTÓL A HONFOGLALÁSIG

Kép: lovas magyar a 9.században. A képet a Magyar Nemzeti Múzeum – Budapest - bocsátotta a rendelkezésünkre kizárólag ehhez az ünnepi megemlékezéshez

A magyarok eredetéről és őshazájáról

Amikor a 9. század végén a pásztorkodó, lovas-nomád magyarok a Kárpát medencében megjelentek, nem kisebb riadalmat váltottak ki, mint előttük a hunok. Európa nyugati részén régen letelepedtek akkorra a római birodalmat megdöntő barbár népek: földet műveltek, várakat és kolostorokat építettek. Így a magyarok itt már földművelő népeket főleg szlávokat találtak, akik már keresztények voltak. Átlépve a Kárpátok heglancát végérvényesen bejöttek Pannóniába. Vezérük **Álmos** fia **Árpád** fejedelem volt.

Az **1896**-os esztendőben ünnepelték hazánkban az **1000.** évfordulóját annak az eseménynek, melyet „**Honfoglalásnak**” neveznek.

Honnan is jöttek és kik is voltak tulajdonképpen a magyarok? Ezekre a kérdésekre nem könnyű válaszolni. Őstörténetünk ma is a történelmünk legvitatottabb része.

Kevés a támpont. Az első írásos feljegyzések a honfoglaláskori időkben keletkeztek. A korábbi idők feltárásában a történelemtudósok : a nyelvészet, régészet, néprajz és embertan megállapításaira támaszkodtak.

A magyar őstörténet kutatásában eddig a nyelvészet bizonyult eredményesnek. A nyelvtani szerkezet és az alapvető szókincs egyezései bizonyítják a nyelvrokonságot. A nyelvészek megállapították, hogy vitathatatlanul a finn-ugor nyelvcsaládba tartozunk. Legközelebbi rokonaink a néhány ezer főt számláló vogulok, osztjások (saját nevükön : manysik, hantik). Ők az ázsiai Ob folyó mentén élnek szétszórva. Más népek a Volga

középső folyásánál élnek (mari, komi, udmurt, mordva) illetve Észak-Európában (a finnek, lappok), vagy a Baltikumban (ahol az észtek) találtak otthonra.

Nagy a bizonytalanság az őshaza helyét illetően. Keresték a magyarság bölcsőjét Közép-Ázsiában, Nyugat-Szibériában, azonban a legelfogadottabb vélemény szerint a magyarok őshazája a Volga-könyök, Káma, Bjelaja folyók és az Ural hegység által körülhatárolt területen kereshető. Az biztos, hogy az időszámításunk előtti évezredben a magyarok ott éltek más finnugor népekkel együtt.

Az őshaza földrajzi fekvéséből és az életmódra utaló ősi szavaiból (gyöker, bogyc, méz, hal, háló, íj, nyíl stb) arra következtethetünk, hogy őseink itt gyűjtögető, halász, vadász életmódot folytattak és anyajogú társadalomban éltek.

Lényeges változás akkor következett be az életmódban, amikor a magyarok az erdős vidékről a sztyeppe területére határára húzódtak. A megváltozott földrajzi körülmények között csökkent a gyűjtögetés és egyre jobban nőtt az állattenyésztés szerepe. Ló, nyereg, kengyel szavaink tanúsága szerint a nomád lótenyésztést valamikor az időszámításunk fordulópontja körüli időben sajátították el a magyarok. Az állattenyésztés növekvő szerepe a társadalom szervezetére is visszahatott. Az anyajogú nemzetség átalakult apajogú nemzetséggé, jól lehet az ősi matriarchátusnak még a honfoglalás idején is volt nyoma (egy másik temetőben nő feküdt a leggazdagabb leletű sírban).

A magyar nép vándorlása a délorosz sztyeppéken

A lovas nomád életmód kifejlődése könnyebbé tette a helyváltoztatást. Mennél nagyobbra nőtt a nyáj, annál szükségesebb volt nyárra jó legelőt, télre védett helyet találni. Emiatt a magyar nép lassanként kiszakadt a finn-ugor népek közösségéből és kezdetét vette a vándorlás kora. A több mint 4 évszázadon át tartó vándorlás az 5. század dereka táján kezdődött, ami a magyarokat a Fekete-tengertől északra eső délorosz sztyeppéken egyre nyugatabbra vetette. Megfordultak az Azovi-tenger: az ingoványos „Meotisz” vidékén(ahol eredetmondánk két daliás hőse Hunor és Magor elrabolta Dula alán király lányait). Jobban nyomon követhetők a magyarok a vándorlás utolsó szakaszaiban: Levédiában és Etelközben. A Don, Dnyeper és az Al-Duna között. A vándorlás utolsó állomásáig nem jutott el a magyar nép egésze, a kisebbik része visszamaradt vagy visszament a Volgai-Magyarországba (Magna Hungáriába), mely a mai Baskíria és Tatárország területén van. A keletre szakadt magyarokat Juliánusz barát meg is találta... a 13. században, de az 1241 évi tatárjárás elsöpörte őket.

A vándorlás idején a magyar nép különböző török népek fennhatósága alatt élt, ezért a magyarokat ekkor türköknek emlegették. A hosszú együttélés nem csak erős vérségi keveredéssel járt, hanem gazdasági és társadalmi életünkön is sokat változtatott. Állattenyésztést illetően sokat tanultunk a törököktől. (Ilyen jövevényszavaink: a bika, ökör, tinó, disznó, kecske, sajt, túró.)

A magyarok fő foglalkozása a nomád pásztorkodás lett. Hatalmas félnomád ménesekben legeltették apró termetű, szívós, igénytelen, istálló nem ismerő lovaikat. A ménes mellett ott legelt a gulya, mely nagy ellenállóképességű, kistestű, nagy szarvú „magyar marhából” állt. Szívesen tenyésztették a durva gyapjúbundájú rackajuhot és a még csak félig megszelídített disznót. Télire a védettebb folyóvölgyekbe húzódtak nyájaikkal, tavasszal a távolabbi hegy – és dombvidéki legelőkre hajtották őket. Életmódjuk egyik jellegzetessége a téli és nyári szállás rendszere volt.

A téli folyómenti szállás volt az állandóbb. A folyóban halásztak, a szállás környékén már földművelést is űztek. Kölest, árpát és búzát termeltek. Ismerték az almát, körtét, diót és a

szőlőt. A gabonát két kő között darcává törték és abból „kenyeret”, valójában kását készítették. A tejből túró és sajt készült. Szerették a juhhúst, ünnepeken lóhúst fogyasztottak.

A magyar pásztortársadalom a vándorlás végén

A magyarok társadalmi életét a törzsi-nemzetségi szervezet jellemezte. A nemzetség nem csak vérségi köteléket jelentett, hanem gazdasági egységet is alkotott, hiszen a legelők és az állatok közösek voltak. A nemzetségen belül a társadalom alapvető egységei a 3 nemzedéket / nagyapát, házas fiait, unokáit / magukban foglaló ún. nagycsaládok voltak. A nagy családban az állattenyésztést a férfiak végezték, így a férfiaké volt a vezető szerep. A gyűjtögetés vesztett a jelentőségéből, így a nők is háttérbe szorultak. A nőt vagyontárgyként kezelték. A vő vevő volt és a ma is használatos „eladólányt” szó szerint értették.

Az etelközi magyarokra már nem volt jellemző a teljes egyenlőség. Az állattenyésztés, földművelés és a kereskedelem kialakulása magával hozta a vagyoni tagozódást, az osztályviszonyok megjelenését. Megjelentek a gazdag és szegény pásztorok. Az elszegényedett pásztorokat a gazdagok szívésségből „befogadták”, a háborúk során rabszolgákat is szereztek és így nagyobb munkaerővel és nyájjal rendelkeztek. Gazdagságuk és hatalmuk lehetővé tette, hogy az állatvagyon egy részét magántulajdonukká tegyék. Erre utal a barom szó és a bélyeg, mely a jószágra süttöt tulajdonosi jegy eredete.

Az ilyen tulajdonú magyarok ruhája igen díszes volt.

Levédia és Etelköz igen nagy kiterjedésű volt. (300 000 négyzetkilométer) Itt csupán néhány százezer főnyi nép élt, melyet két méltóság: a kündü / kende /, és a gyula vezetett. A kündü a király, a gyula pedig a másik fővezér volt. A nép mindig a gyula parancsát követte.

A vérszerződés

A magyar törzsszövetség kialakulása

Az etelközi magyarok 7 törzsből éltek. (Nyék, Megyer, Kürt-Gyarmat, Tarján, Jenő, Kér, Keszi)

(A magyar = mogyer, finnugor szó. Az „er” végződés embert, férfit jelent.)

A 9. század vége táján a megerősödött magyar nép fokozatosan kivonta magát a kazárok fennhatósága alól és szorosabbra zárta sorait. A 7 törzs 108 nemzetsége Etelközben (akkor a magyarok azt hitték, hogy ugyanazon folyó – az Etel- két ága között élnek és nem két különböző folyó között) törzsszövetséget hozott létre. **Álmos** vezért még Levédiában, az ő fiát **Árpádot** pedig Etelközben, vitézségük elismeréseként fejedelemmé tették. Ezt a tényt vérszerződéssel pecsételték meg. E szerint a 7 magyar törzsfő esküvel fogadta, hogy mindig Árpád ivadékaiból választ fejedelmet, az viszont sohasem rekeszti ki a közös zsákmányból és a vezérek tanácsából a vezérek leszármazottait. Eután a 7 vezér pogány szokás szerint saját vérével egy borral teli edénybe csorgatta, abból ivott, hogy esküjét ezzel szentesítse. Ez a törzsszövetség kölcsönös védelemre kötelezte a törzseket. Ez erősítette a magyarok katonai ütőképességét.

A Bizánci Birodalom példájából Árpád fejedelem felismerte, hogy egy nép függetlenül, behódolás nélkül, más népek támadásai miatt nem háborgatottan csak jól védhető területen egy helyben élve tud megmaradni, fejlődni, gazdagodni. Ennek lehetőségét Ő nem Etel-közben látta, - ahol ős idők óta mindig csak „átfolytak” a különböző népek, - hanem Pannóniában, mely gyéren lakott volt, ahol a keleti irányú támadásokkal szemben

védelmet jelentett a Kárpátok lánc. Tudta, hogy vannak ott dús fűvű legelők, halban gazdag folyók, hegyek, völgyek. Az ivóvíz jóízű, a távoli föld alkalmas a megtelepedésre.

Az újabb (894-895.évi) besenyő támadások hatására 896-ban *Árpád* fejedelem elindult a 7 törzs népével védelmet adó új földet, új hazát foglalni.

A honfoglalás története

A kép Árpád fejedelmet mutatja a törzsek vezéreivel. Ezt a képet és az alul említettet a magyar festő Feszty Árpád (1856-1914) festette. Ezek a festmények részei az ú.n. „Feszty-körképnek Ópusztaszeren Szeged város mellett, Dél-Magyarországon a „Honfoglalás-Emlékparkban.

Mindkét festmény képet – a másik kép címe: A sámán – az Ópusztaszer-Emlékpark ügyvezető igazgatója Nagy László úr küldte meg, kizárólag ehhez a megemlékezéshez történő felhasználásra.

A sámán

A sámánizmus az ősközösség felbomlásakor keletkezett vallások egyik kezdetleges formája. Alapja az a hit, hogy egyes kiválasztottak, tehát a sámánok, varázslók – izgatószerkek segítségével vagy varázsdobok kereplők hangjának hatására keletkezett - önkívületi állapotban érintkezésbe tudnak lépni a természetfeletti lényekkel. Ez Szibéria egyes népeinek vallását jellemezte. A varázsló, gyógyító, jósló képességekkel felruházottnak vélt sámánok vezető szerepet játszottak törzseik életében.

Az ősmagyarok vallási életének alapja a sámánizmus volt.

896-ban a főserég Kijev felől a Vereckei hágón át jött Árpád vezetésével, míg más törzsek az erdélyi hágókon igyekeztek biztonságba jutni. Egy hadsereg az Al-Duna felől érkezett Árpád fia *Levente* vezér vezetésével. Az ő feladatuk a figyelem elterelés volt a más irányban ugyan, de a málhák, és az állatállomány miatt lassan haladó népről. Megkönnyítette a honfoglalók helyzetét, hogy a nagy morva birodalom Szvatopluk király halála után meggyengült. A 10. század első éveiben a magyarok támadása véget vetett a szláv államnak. Sikerült megtörni a Pannonszláv-Fejedelemség ellenállását is.

A honfoglaló magyarok számát tág határok között tudjuk felbecsülni. (250 000- 500 000 fő)
A magyarok elsősorban a síkságot, dombvidéket és a folyó völgyeket szállták meg. Törzsenként telepedtek le és ezen belül a szállásterületeket nemzetségenként osztották fel. De, a vonulás alatt előfordultak önvédelmi harcok is. Így a menekülés során a törzsek olykor összekeveredtek. Ezt mutatják még ma is helységnevek, hogy azonos területen belül más törzs nevét viselő települést is találhatunk. A területek határain gyepűt hagytak védelmi céllal.

Az előttünk itt élő szlávok hatással voltak a magyarokra. Erre utalnak szláv jövevényszavaink:

Földművelés: rozs, zab, iga, barázda, szalma, asztag...

Ipar: mészáros, bognár, kádár, takács...

Házépítés: konyha, kamara, pince.

Étkezés: kalács, kolbász, szalonna.

Kalandozások

A honfoglalók az új hazában is tovább folytatták pásztorkodó életmódjukat. Itt már szűkebbek voltak a pásztorkodás lehetőségei, mert a törzs- és nemzetségfők egyre több helyet foglaltak el. A földművelés adott volna munkalehetőséget, de attól még a magyarok idegenkedtek egyelőre. Ezért inkább kalandoztak.

A nyíllal jól bántak, gyorsak voltak, más népeket igyekeztek meghódítani. Sok győzelmet arattak Észak-Itáliában.

Hamarosan azonban nyilvánvalóvá vált, hogy le kell mondaniuk a nomád életmódról. A kalandozó kedvű törzsfők több hadjárata katasztrófával végződött. A könnyű lovasság nem volt felszerelve a megerősített kastélyok és igazi várak ostromára. A feudális hadseregek páncélozott nehéz lovassága győzött. Egészen nyilvánvalóvá vált, hogy ezek a zsákmány-célú hadjáratok nem sokáig lesznek eltűrtek. És tényleg elkövetkeztek a büntető-célú ellentámadások. Nem sokára maga a magyar nép létezése került veszélybe. Így vált teljesen szükségessé az életmód-változás, a nemzetségekre és törzsekre szervezett társadalom szerkezetének gyökeres módosítása és annak a középkori európai feudalizmushoz történő hozzáalakítása.

Másképpen a magyarokat a hatalmas és félelmet keltő *Attila* tragikus sorsú hunjainak sorsa sujtaná, akik szinte nyom nélkül tűntek el, mint a Duna medencében élő többi nép is.

Amikor a 10.század derekára a királyi hatalom megerősödött Németországban, a magyarok súlyos helyzetbe kerültek. 955-ben döntő vereség érte a magyarokat. A Lél és

Bulcsú vezérek vezette magyarok vereséget szenvedtek Augsburg mellett a Lech mezején I. Ottó császár seregétől.
Ezzel lett vége a magyarok kalandozásainak.

Forrásmunkák:

Unger Mátyás, Szabolcs Ottó: Magyarország története - Gondolat. 1979
Dr. Dudich Endre: Neebla Lando (Lehetetlen Ország) c. felvezető előadás- Alsópáhok, 1998

A forrásmunkákból összeállította: Pásztor László

Folytatás következik : Géza fejedelemről, az első szent királyunk István törvényeiről és uralkodásáról (1000 – 1038)

DE LA PRAPATRUJO ĜIS LA LANDKONKERO

Bildo: Ĉevala hungaro en la 9-a jc. La bildon la Hungara Nacia Muzeo – Budapest - donis je nia dispono, ekskluzive por ĉi tiu festa rememoro.

Pri la deveno kaj la prapatrujo de la hungaroj

Kiam fine de la 9-a jarcento la paŝtistadaj, ĉevalaj nomadaj hungaroj aperis en la Karpatbaseno, ili kaŭzis grandan panikon, samkiel antaŭ ili la armeoj de la hunoj. En la okcidenta parto de la lando tiutempe jam delonge ekloĝis la romian imperion faligintaj barbaraj popoloj: ili kultivis teron, konstruis fortikaĵojn kaj klostrojn. Ĉi tie la hungaroj trovis sin jam inter terkulturantaj popoloj, ĉefe slavoj, kiuj jam adapintaj estis la kristanismo.

Trapasinte la montoĉenon de Karpatoj, ili definitive eniris Panonion. Ilia estro estis la duko **Árpád** (Arpad) filo de **Álmos** (Almoŝ).

En nia patrujo la **1896**-a jaro oni festis la **1000**-an datrevenon de tiu evento, kiun ni nomas „**Patrujkonkero**”.

De kie venis kaj kiuj estis verdire la hungaroj?

Al ĉi tiuj demandoj malfacile estas respondi. Tio estas la plej diskutita parto de nia prahistorio. Ni havas malmultajn dokumentojn. La unuaj skribaj notaĵoj estiĝis dum la

patrujokupaj tempoj. La historiistoj agis laŭ la konstatoj de la lingvistiko, arkeologio, etnografio kaj antropologio.

En esploro de la hungara prahistorio ĝis nun la lingvistiko estis la bonrezulta.

La identeco de la gramatika strukturo kaj la baza vorttrezoro pruvas la lingvoparencecon. La lingvistoj konstatis, ke ni apartenas sendube al la finno-ugra lingvo-familio. Niaj plej proksimaj parencoj estas la kelkmilajn personojn havantaj voguloj kaj ostjakoĵoj (laŭ siaj nomoj: manĵŝioj, hantioj) Ili vivas sporade laŭ longe de la azia rivero Ob. Aliaj finno-ugraj popoloj vivas ĉe la meza fluo de rivero Volga (mari - oĵ, komi- oĵ , udmurt-oĵ, mordva-oĵ) , en Norda Eŭropo (la finnoj, laponoj), aŭ sur la Baltaj – teritorioj (estonoj) trovis je patrujo.

Granda estas la dubo koncerne la lokon de nia prapatrujo. Oni serĉis la lulilon de la hungaroj en Meza Azio, en Okcidenta Siberio, sed laŭ la pleje akceptita opinio: la prapatrujo de la hungaroj estas serĉebla ĉe la teritorio limigita de la riveroj Volga – kubuto, Kama, Bjelaja kaj la montaro Ural. Certas, ke dum la jarmilo antaŭ nia erao la hungaroj tie vivis kune kun la aliaj finno-ugraj popoloj. El laĝeografia situo de la prapatrujo kaj el la praaj vortoj de de la vivmaniero (radiko, bero, mielo, fiŝo, reto, arko, sago), ni povas konkludi ke niaj praŭloj havis kolektadan, fiŝistan, ĉasistan vivmanieron kaj vivis en patrinrajta socio. Esence tiam ŝanĝiĝis la vivmaniero, kiam la hungaroj eliris de la arbaraj teritorioj al la stepo. Pro la ŝanĝiĝitaj ĝeografiaj cirkonstancoj malpliĝis la kolektado kaj pliĝis la graveco de la bestobredado. Niaj vortoj: ĉevalo, selo, piedingo- atestas pri tio ke la hungaroj ellernis la nomadan ĉevalbredadon ĉe la komenco de nia erao. La pligraviĝo de la bestobredado reefikis ankaŭ je organizaĵo de la socio. La patrinrajta socio transformiĝis je patroraĵta, sed la praa matriarkeo havis signojn ankaŭ je tempo de la patrujokupo. (En kelkaj tombejoj virino ripozas en la plej riĉa tombo.)

Migrado de la hungara popolo sur la sudaj stepoj de Orienta Eŭropo

Elformiĝo de la ĉevala-nomada vivmaniero plifaciligis la lokŝanĝigon. Ju pli grandiĝis la grego, des pli estis bezonata trovi somere bonan paŝtejon, vintre protektitan lokon. Do la hungara popolo forlasis la komunumon de la finno-ugraj popoloj. Komenciĝis migrado kiu daŭris dum pli ol 4 jarcentoj. La migrado gvidis la hungarojn ĉiam pli norden de la Nigra maro. Foje ili vivis apud la Azova maro, en la regiono de la marĉo „Meotis”. (Kie el nia devenlegendo: la bone konataj du herooj Hunor kaj Magor forrabis por edzinigi lafilinojn de Dula, reĝo de la alanoj.) Dum la lasta periodo de la migrado la vojlinio de la hungaroj pli bone sekvebla estas.: en Levedio kaj en Etel-interfluvo: inter la riveroj Don kaj Dnepro kaj la Malsupra – Danubo. Ne la tuta hungara popolo atingis la finan stacion de la migrado. Ĝia pli malgranda parto restis en la apud-Volga Hungario („Magna Hungaria”), kio estas sur teritorio de la nuna Baskirio kaj Tatarlando. La hungarojn restintajn sur la orientaj teritorioj ektrovis, vizitis monaĥo Julianus en la 13. jc. Sed la 1241 jara atako de la Tataroj neniigis, forbalais ilin.

Dum la migrado la hungara popolo vivis sub superregado de diversaj turkaj popoloj, pro tio ankaŭ la hungarojn oni menciadis tiutempe kiel: türk-ojn (tjurkojn).

Pro la longa kunvivo okazis ne nur laŭŝanga mikŝado inter la popoloj, sed ankaŭ ilia ekonomia kaj socia vivo ŝanĝiĝis. Ni lernis multe de la turkoj koncerne la bestobredadon. / Niaj tiaj fremdaj vortoj estas: virbovo, kaŝtrita virbovo, bovido, porko, kapro, fromaĝo, kazeo.../

La ĉefa profesio de la hungaroj iĝis la nomada paŝtistado. En sovaĝaj ĉevalaroj ili paŝtis siajn malgrandajn, persistajn, stalon ne konantajn ĉevalojn. La bovaro paŝtiĝis apud la ĉevalaro, kio konsistis el malgrandkorpaj, tre rezistokapablaj, grandkornaj „ hungaraj bovoj”.

Ili bredis volonte la malglatan lanan „racka „- ŝafon kaj la duone malsovaĝigitan porkon. Rekte antaŭ la vintro ili peletis siajn gregojn en defenditajn rivervalojn por vintrumi, printempe ili peletis siajn bestojn al la malproksimajn montajn kaj montetajn paŝtejojn. Unu karakterizaĵo de ilia vivmaniero estis : sistemo de la vintra kaj somera restejo. La vintra apudrivera restejo estis la pli konstanta. En la rivero ili fiŝkaptis, ĉirkaŭ la restejo ili jam faris ankaŭ terkulturadon. Ili kulturis milion, hordeon, kaj tritikon. Ili konis la pomon, piron, juglandon kaj vinberon. La grenon ili rompjis inter du ŝtonoj al grio kaj el ĝi „panon”, verdire kaĉon faris. El la lakto oni pretigis kazeon, fromaĝon. Ili ŝatis la ŝafviandon, sed dum festoj manĝis ĉevalviandon.

La hungara paŝtista socio fine de la migrado

La socian vivon de la hungaroj karakterizas la triba-genta organizaĵo. La gento signifis nur laŭsangan parencecon, sed ĝi kreis ekonomian unuecon, ja la paŝtejoj kaj la bestoj estis komunaj. Interne de la gentoj bazaj unuecoj de la socio estis, la tri generacioj (avo, ties edziĝaj filoj, nepoj), kiuj kreis la tn. Grandfamilion En la grandfamilio la viroj faris la bestobredadon, pro tio la viroj havis la gvidrolon. La kolektado perdis el sia signifo, tial ankaŭ la virinoj retiĝis en la fonon, la virinon oni taksis kiel havaĵobjekton. La bofilo estis aĉetanto, kaj la ankaŭ hodiaŭ uzatan vorton de la „ vendebila knabino”, ili komprenis laŭ vorto.

La Etel-interejajn hungarojn jam ne karakterizis la tuta egaleco. La elformiĝo de la bestobredado, terkulturado, komercado kaŭzis la havaĵan dividiĝon, ekaperon de la interklasaj rilatsistemoj.

Ekaperis la riĉaj kaj la malriĉaj paŝtistoj. La riĉuloj alprenis „ el volonteco” por fari laboron la malriĉiĝintajn paŝtistojn, krome dum la militoj ili havis plurajn laboristojn kaj gregon. Ilia riĉeco kaj la potenco ebligis, ke unu parton de la bestohavaĵo ili havu kiel privatan posedaĵon. Ĉi tion montras la vortoj bruto kaj stampo, kio estas deveno de la sur bruton brulstampita posedanta signo. Vestaja, armilaro de ĉi tiaj hungaroj estis treege ornama.

Levedia kaj Etel-interejo havis tre grandan amplekson. (300 000 kvadratkilometrojn). Tie vivis nur kelkaj cent miloj da homoj, kiujn direktis du moŝtoj: kŭndŭ/ la kendeo kaj la djulao estis iliaj ĉefoj. La popolo agis laŭ ordono de la djulao.

La sangokontrakto Elformiĝo de la hungara tribokontrakto

La Etel-interejaj hungaroj vivis en 7 triboj: Nyék, Megyer, Kŭrt-Gyarmat, Tarján, Jenó, Kér, Keszi. La vortoj Megyer, Magyar, Mogyer (Medjer, Madjar, Modjer) estas finn'-ugraj vortoj. La finaĵo - er signifas homon, viron.

Fine de la 9.jc. la fortiĝinta hungara popolo sinsekve emancipis sin de sub la superregado de la kazaroj kaj faris striktan kontakton inter siaj triboj. La 108 gentoj de la 7 triboj en Etel-interejo (tiutempe la hungaroj tion kredis ke ili vivas inter la du branĉoj de la sama rivero Etel, kaj ne inter du diversaj riveroj) estigis tribo-kontrakton. Estron **Álmos** ankoraŭ en Levedio, lian filon **Árpád**on en Etel-interejo oni elektis dukoj, rekone ilian bravecon.

Ĉi tiun fakton ili validigis per la sangokontrakto tiel, ke oni fluetigis kelkgutojn de sia sango en ujon plen-plena de vino, kaj poste ĉiu trinkis el ĝi. Tiel estis sanktigite la kontrakto, la ĵurpromeso, ke ili elektos regnestron ekde tiam ĉiam el idoj de Árpád, kaj la elektita duko

neniam ekskludos la idojn de la estroj el la komuna kaptajo kaj el konsilio de la estroj. Ĉi tiu tribokontrakto devigis la tribojn reciproke defendi unu la alian. Tio fortigis la armean frapkapablon de la hungaroj.

El ekzemplo de la Bizanca Imperio duko Árpád rekonis: popolo povas pluekzisti, evolui, riĉiĝi nur : sendepende, sen submetiĝo. La bezono estas samloke vivi pace, sen suferigo de atakoj de aliaj popoloj, sur teritorio bone defendebla. Ties eblecon li vidis ne en Etel-interejo, - kie jam ekde prajaj tempoj ĉiam nur „trafluis „ la diversaj popoloj, sed en Panonio, kiu estis maldense loĝita, kontraŭ la orientdirektaj atakoj defendon donas la montoĉenoj de Karpatoj.

Li sciis, ke estas tie densaj herbejoj, fiŝriĉaj riveroj, montoj, valoj. La trinkakvo estas bongusta, do la fora teritorio taŭgas por ekloĝi, setliĝi.

Je efiko de la novaj peĉenegaj atakoj (894-895 jaraj) dum jaro la 896-a, duko Árpád ekiris kun la 7 triba popolo por konkeri defendon certigan novan teron, novan patrujon.

Historio de la Landkonkero

La bildo: montras dukon Árpád kun la tribestroj

Ĉi bildon kaj la sube menciitan, pentris la hungara pentristo Árpád Feszty (1856-1914). Ĉi tiu pentraĵo estas parto de la tn. Feszty – rondbildo en Ópusztaszer en apudeco de urbo Szeged , en Suda-Hungario / Opustaser , en Suda-Hungario, en apudeco de urbo Seged / en la „Landkonkero-Memorparko”. Ambaŭ pentraĵbildojn – la titolo de la alia bildo estas : La ŝamano - sendis la aganta direktoro de la Ópusztaszer-Memorparko:sinjoro László Nagy, por uzo ekskluzive nur al ĉi tiu rememoro.

La ŝamano.

La ŝamanismo estis unu de tiuj rudimentaj religioj, kiu estiĝis dum disiĝo de la prakomunumo. Ties bazo estas tiu kredo, ke la elektituloj, do la ŝamanoj, sorĉistoj povas ekkontakti la supernaturajn estaĵojn en ekstaza stato : helpe de ekscitiloj, aŭ je voĉefikoj de sorĉtamburo aŭ knarilo. Ĉi tio karakterizis religion de kelkaj popoloj de Siberio. Pro la kredo, ke la ŝamanoj investitaj estas per sorĉistaj, kuracaj, kaj profetaj kapabloj, ili estran rolon havis en vivo de iliaj triboj.

La ŝamanismo estis la bazo de la religia vivo de la prahungaroj.

En 896 la ĉefarmeo de hungaroj venis el direkto de Kijevo, trans la montpasejo Vereckeĵ kun direkto de regnestro Árpád, la aliaj triboj klopodis atingi sekurecon tra la transilvaniaj montpasejoj. Unu armeo – kun gvido de estro Levente filo de Árpád – venis de la Sub-Danubo. Ilia tasko estis altiri la atenton je si mem, kaj tiel helpi la popolon marŝantan alidirekte, sed pro la pakaĵoj kaj bestaroj malrapide. Plifaciligis la pozicion de la landkonkerantoj, ke post morto de la reĝo Svatopluk, la Granda Morva Imperio malfortiĝis. En la unuaj jaroj de la 10-a jc. pro atako de la hungaroj falis la slava ŝtato. Ili sukcesis rompi ankaŭ la kontraŭstaron de la Panonslava-Princlando.

La nombron de la landkonkeraj hungaroj (+ la tri kabaraj triboj) ni povas pritaksi inter vastaj limoj (ĉ. 250 000 – 500 000 personoj ili povis esti). La hungaroj okupis ĉefe la ebenaĵon, montetregionojn kaj la rivervalojn. Ili setliĝis po triboj kaj ili parceligis siajn teritoriojn laŭ la gentoj, kaj lasis dezertigitan limzonon pro defenda celo. Sed, dum la rifuĝo okazis ankaŭ defendaj interbataloj. La unuopaj grupoj kunmiksiĝis. Konstateblas, ke en la sama teritorio ni povas trovi setlejojn. kiuj portas la nomon de du diversaj triboj.

La hungarojn antaŭantaj ĉi tie vivantaj slavo influis la agadojn de la hungaroj, pri kio atestas niaj slavaj fremdvortoj:

Terkulturado: sekalo, pajlo
 Industrio: buĉisto, teksisto
 Domkonstruo: kamero, kelo
 Manĝado: kuko, kolbaso, lardo.

La aventuradoj

La landkonkerintoj ankaŭ en la nova patrujo daŭrigis la paŝtistan vivmanieron. Ĉi tie jam pli malvastaj estis la paŝtadaj eblecoj, ĉar la tribo- kaj nacio ĉefoj okupis po tempoj pli multe da loko por si mem.

La terkulturado donintus laboreblecon, sed pri tiu la hungaroj ankoraŭ tiam malsimpatiiis. Ili gvidis armeon predakiri en eksterajn landojn. Ili ekiris konkeri la „mondon”. Ili bone uzuis la sagon, rapidaj estis, ilia celo estis la subigo de aliaj popoloj. Ili rikoltis multajn venkojn en Norda Italio.

Baldaŭ evidentiĝis, ke ili devas rezigni je la nomadeca vivmaniero. Pluraj militiroj faritaj de aventuremaj tribestroj finiĝis katastrofe. La malpeza kavalerio ne estis ekipita por sieĝi fortigitajn kastelojn kaj verajn fortikaĵojn. La kirasita peza kavalerio de la feŭdalaj armeoj venkis. Iĝis tute klare, ke tiuj pred-celaj kampanjoj ne estos longe tolerataj. Kaj fakte, sekvis pun-celaj kontraŭ-atakoj. Post nelonga tempo eĉ la ekzisto mem de la hungara popolo iĝis minacata. Estis do absolute necese ŝanĝi la vivmanieron, radikale modifi la strukturon de la socio organizita je gentoj kaj triboj, kaj adapti ĝin al la feŭdalismo de la mezepoka Eŭropo. Alikaze la hungarojn frapus la tragika sorto de la Hunoj de **Attila**, iam fortegaj kaj timataj, kiuj malaperis praktike senspure, kiel ankaŭ multaj aliaj popoloj vivintaj en la Danuba baseno.

Kiam la reĝa potenco fortiĝis jam meze de la 10.jc en Germanio, tiam la hungaroj iĝis en malfacilan situacion.

La hungaroj suferis determinan malvenkon. La hungaroj komanditaj pere de estroj Lél kaj Bulcsu (Lel kaj Bulĉu) malvenkis apud la urbo Augsburg en la kampo de Lech, triumfis la armeo de imperiestro Otto I..

Tiel finiĝis la aventuradoj de la hungaroj.

Fontverkoj: Unger Mátyás, Szabolcs Ottó: **Magyarország története** / Historio de Hungario
Eldonejo : Gondolat 1979

D-ro Endre Dudich: **Neebla Lando – Ekkoni la pasintecon de Hungario por kompreni la nuntempajn Hungarojn** - prelego - Alsópáhok aŭgusto 1998

El la fontverkoj kompilis : László Pásztor

Daŭrigo sekviĝos: pri duko Géza, pri leĝoj kaj regado de nia unua reĝo István / Stefano la Sankta (1000 – 1038).

Himnusz

A magyarok himnuszát Kölcsey Ferenc írta 1823.január 22-án, Egressy Béni zenésítette meg, eszperantóra Dr. Kalocsay Kálmán fordította le.A himnusz először 1848.augusztus 20-án énekelték először, hivatalos állami ünnepen. Mint hivatalos és állami Himnusz, először 1903-ban fogadták el törvényesen.

A magyarok honfoglalásának 1110. éves évfordulója alkalmából itt közöljük a legszentebb imánk, a magyar himnusz eszperantó nyelvű szövegét:

Himno

La Himnon de la hungaroj verkis Ferenc Kölcsey la 22-an en januaro 1823, muzikigis Béni Egressy, esperantigis D-ro Kálmán Kalocsay. Oni kantis la Himnon unue la 20-an en aŭgusto 1848, dum oficiala ŝtata festo. Kiel oficiala kaj ŝtata Himno, ĝi estis akceptita unue en 1903. Okaze la 1110 jara datreveno de la landkonkero de hungaroj, ni publikigas ĉi tie la esperantlingvan tekston de nia plej sankta preĝo, la hungara Himno.

Kölcsey Ferenc

Himnusz

A magyar nép zivataros évszázadaiból - El la tempestaj centjaroj de la hungara popolo.

Isten áldd meg a magyart,
Jó kedvvel, bőséggel.
Nyúts feléje védőkart,
Ha küzd ellenséggel:
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Mebűnhődte már e nép
A múltat s jövőndőt!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendeguznak vére.
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Értünk Kúnság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat
Dörgő fellegedben.
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettük.

Himno

La hungaron benu, Di',
per gajec', per spikoj.
Ŝirman brakon tenu, Di',
kontraŭ malamikoj.
Nin delonge ŝiras sort',
donu gajan jaron,
por Pasint' kaj por Estont'
punis vi l' Hungaron.

La praŭlojn portis vi
al Karpatoj gvide,
belan hejmon tie ĉi
donis vi konfide.
Kie Tiso kaj Danub'
fluas kun muĝado,
floris la heroo trup':
gento de Arpado.

Per vi riĉe tra l' Eben'
ondis orspikaro,
ĉe Tokaj per via ben'
gutis la nektaro.
Ofte de l' sovaĝa turk'
prenis ni trofeon,
ĝemis Vien', fiera urb',
Matias-armeon.

Sed ni pekis. Ĝermis en
vi koler' kaj dubo,
kaj vi fulmon ĵetis, jen,
el tondranta nubo.
Ĵetis vi kun sibla flug'
Sagojn de tataroj,
poste ni sub turka jug'
ĝemis dum centjaroj.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének!
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám, kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre?

Bújt az üldözött, s felé
Kard nyúlt barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját e hazában.
Bércre hág és völgybe száll
Bú, s kétség mellette,
Vérözön lábainál, s
lángtenger fölötte.

Vár állott: most kőhalom
Kedv s öröm röpködtek:
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virul
A holtak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvánk hó szeméből.

Szánd meg Isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart,
Tengerén kínjának.
Balsors akit régen tép,
Hozz reá víg esztendőt
Mebűnhődte már e n ép
A múltat s jövőndőt.

Ezt az újságot Dr. Ferenczy Imre, Dr. Dudich Endre, Fedor Istvánné és Dr. Nanovfszky György lektorálta.

Ĉi tiun gazeton lektoris D-ro Imre Ferenczy, D-ro Endre Dudich, sinjorino Istvánné Fedor kaj D-ro György Nanovfszky.

Ho, tre ofte en ĉi land'
super niaj ostoj
sonis turka venk-kant',
flirtis ĉevalvostoj.
Ofte vin, patruj'! La id'
vundis per armiloj,
iĝis vi pro fil-perfid'
la cindruj de ' filoj.

Kaŝis sin la rifuĝant',
grote glav' lin trafis,
kuris, kaj en hejma land'
hejmon li ne havis.
Sekvis lin tra val' kaj mont'
dub', ĉagren', amaro,
ĉe l' piedoj sanga ond',
supre fajromaro.

Fortikaĵo? Nun ruin'
Flirtis ĝojhumoro.
Jen, nun anstataŭas ĝin
lamentad', stertoro.
Ho, liber' ne ĝermis el
sangverŝita tero,
falas arda larmo de l'
prema mallibero.

Ho, kompaton, havu, Di',
inter ĉi pereoj,
ho, hungaron savu, Di',
el la mar' de l' veoj!
Nin delonge ŝiras sort',
Donu gajan jaron,
Por Pasint' kaj por Estont'
Punis vi l' hungaron.

NORDHUNGARIA INFORMO

Pásztor László H-3530. Miskolc, Király u.25. 2/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Retpošto / E-Mail: pasztor.laszlo4@chello.hu

Weblap / Retpaço: <http://kiralylajos.extra.hu>